

Den klimaberedte kommune

Indhold

Pjecen består af tre dele, hvilket er illustreret med farver. De **blå afsnit** giver en introduktion og et overblik, de **orange afsnit** handler om den konkrete opgave, og de **grønne afsnit** handler om vidensindsamling og tips til processen.

1	Introduktion - En vigtig opgave	Side 3
2	Hvad er opgaven?	Side 5
3	Hvem løser opgaven?	Side 6
3.1	Forankring af indsatsplanen	
4	Indsatsplan for krisestyring ved oversvømmelser	Side 7
5	Planlægning for oversvømmelser	Side 8
5.1	Planlægningsgrundlag	
5.2	Kortlægning af kritiske serviceydelser til borgerne	
5.3	Identificering af problemer og afledte konsekvenser ved oversvømmelser	
5.4	Sårbarhedsanalyse	
5.5	Politisk fastlæggelse af serviceniveauet	
6	Forebyggelse	Side 12
	Fra forebyggelse til beredskabet tager over	
7	Operativ kapacitet	Side 12
8	Uddannelse og øvelser	Side 13
9	Viden	Side 15
10	Indhold i en indsatsplan for oversvømmelser	Side 16
11	Find mere viden	Side 19

1

Introduktion - En vigtig opgave

I det Nationale Risikobillede peger Beredskabsstyrelsen på kraftig regn og skybrud som én ud af 10 hændelsestyper, som kan medføre større ulykker og katastrofer i Danmark. Kraftig regn og skybrud kan føre til oversvømmelser, som det kommunale redningsberedskab har ansvaret for at afhjælpe og begrænse. Den klimaberedte kommune kan imidlertid forberede sig på, hvordan den vil sikre, at samfundets vitale funktioner fungerer, og at borgernære ydelser, som f.eks. rent drikkevand og mad til de ældre, fortsat kan leveres til borgerne under oversvømmelser.

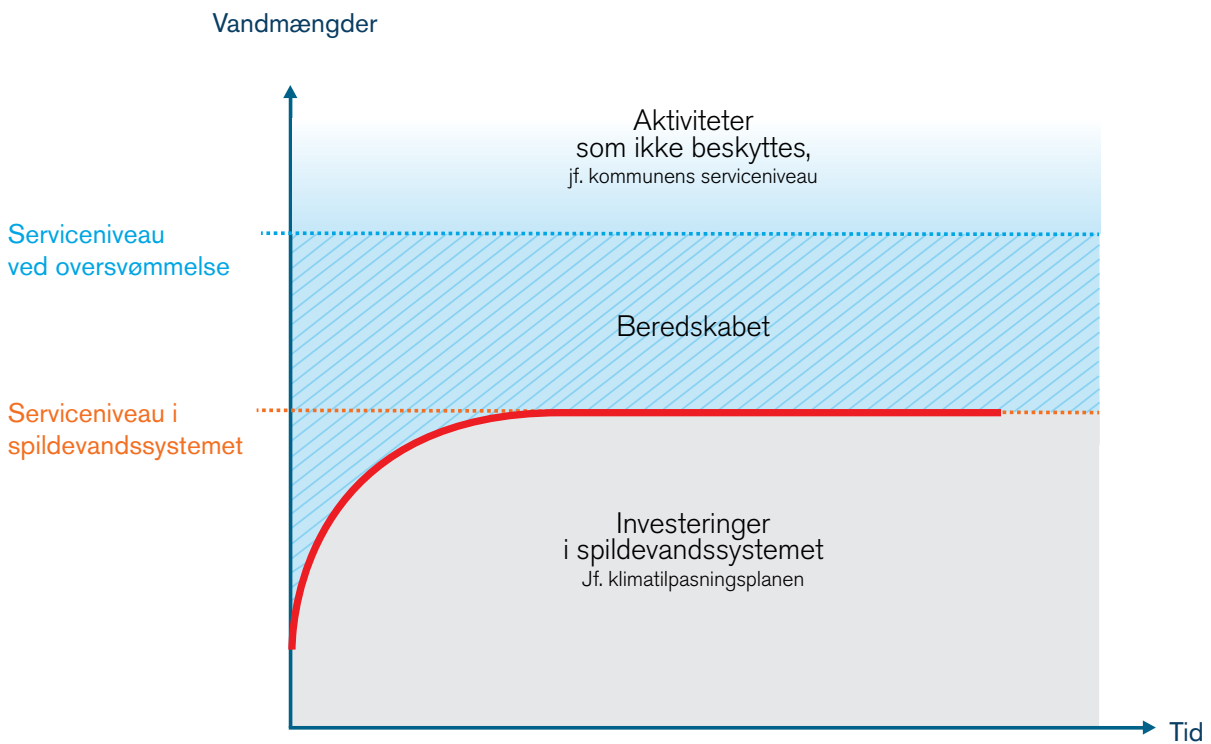
Kommunerne kan berede sig på at håndtere vandet, de afledte konsekvenser og være beredte på hurtigst muligt at genetablere normaltilstanden. Kommunerne kan gå i dialog med private boligejere, virksomheder og de forskellige kommunale institutioner for at forberede alle på oversvømmelser. Den klimaberedte kommune har planlagt hvordan, der skal forebygges i alle dele af forvaltningerne – og hvad det kommunale beredskab skal kunne håndtere ved en oversvømmelse.

Formålet med publikationen er at give beredskabsfolk, klima- og vandforvaltere – og andre relevante forvaltninger som fx børn, unge og ældre – et kig ind i hinandens verden og dermed gøre det tydeligere, hvori opgaven består. Med publikationen vil KL skabe opmærksomhed om opgaven og inspirere til, at kommunerne igangsætter arbejdet med at organisere det kommunale redningsberedskab såvel som det generelle kommunale beredskab – og udarbejde en **indsatsplan for oversvømmelse**.

God fornøjelse.

Figur 1 Ikke alt kan forebygges

Figuren illustrerer, hvordan beredskabet tager over der, hvor sikringen ved klimatilpasning stopper. Kommunens samlede indsats er afhængig af serviceniveauet i den enkelte kommune. Beredskabet træder til både i tilfælde af oversvømmelser og ved hændelser forårsaget af meget nedbør.

2

Hvad er opgaven

Kommunerne skal i løbet af 2013 indarbejde klimatilpasningsplanen i kommuneplanen. Planerne skal bestå af en risikokortlægning. Denne udarbejder kommunerne på baggrund af en kortlægning af oversvømmelsesrisici og en værdikortlægning. I planen skal der også ske en prioritering af de initiativer, som kommunen vil sætte i gang.

Kommunerne tager med klimatilpasningsplanerne hul på opgaven med at klimasikre Danmark – men kan ikke klimasikre alt på én gang. Det vil aldrig være hverken muligt eller det samfundsøkonomiske mest fornuftige at sikre Danmark 100 procent mod oversvømmelser. Derfor er der behov for et beredskab. Beredskabet kan håndtere oversvømmelser i de områder, som endnu ikke er klimasikret, og

hvor de forebyggende tiltag ikke kan klare presset alene. Beredskabet vil aldrig kunne afhjælpe alle områder, som bliver berørt af en oversvømmelse. Når krisen opstår, har kommunen to opgaver: At afhjælpe og begrænse hændelsen – og at fortsætte driften så vidt muligt under hændelsen.

Kommunen – inklusiv alle forvaltninger, borgmester, byråd m.fl. – har to typer af opgaver ved en krise:

- At afhjælpe hændelsen hurtigst muligt (såfremt det er muligt)
- At fortsætte driften så vidt muligt under hændelsen

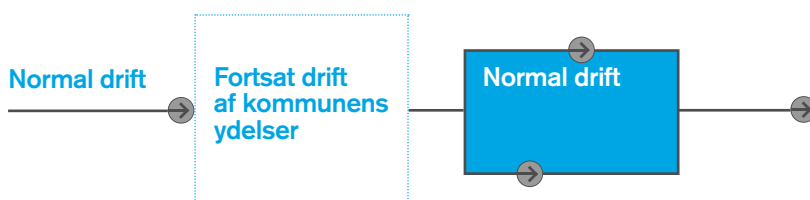
Se figuren nedenunder

Krav og ikke-krav

- Kommunerne skal i 2013 lave klimatilpasningsplaner. Her prioriterer kommunen indsatsen for klimatilpasning
- Kommunalbestyrelsen har jf. beredskabslovens § 12 ansvar for, at beredskabet i kommunen kan yde en forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats i forbindelse med ulykker og katastrofer.
- Vil en kommune forberede sig på at håndtere en oversvømmelse, er en indsatsplan for oversvømmelse en god måde for kommunen at skabe klarhed over hvad, der skal ske, og hvem, der skal handle før, under og efter en oversvømmelse.
- En indsatsplan for oversvømmelse kan med fordel være en del af kommunens generelle beredskabsplan.
- Det er op til den enkelte kommune at placere ansvaret for udarbejdelsen af en indsatsplan for oversvømmelse.

Figur 2 Kommunens to opgaver

Løsning af hændelsen

3

Hvem løser opgaven?

Under en oversvømmelse er sektorsvarsprincippet det bærende princip i beredskabsplanlægningen (beredskabsloven kapitel 5 §§ 24-28). Sektoransvaret er kendetegnet ved, at den myndighed, som har ansvaret for driften under normale forhold, også har ansvaret at driften fortsætter i forbindelse med større hændelser som f.eks. oversvømmelser.

En indsatsplan for oversvømmelse går på tværs af fagforvaltningerne og redningsberedskabet. Eksempelvis vil teknik- og miljøforvaltningen forsøge at løse problemerne med oversvømmelse, mens eksempelvis børn- og ungeforvaltningen gennem kommunens institutioner har ansvaret for at sikre kommunens børn kan blive passet på trods af oversvømmelse af kloakvand. I udarbejdelsen af en indsatsplan for oversvømmelse er det derfor vigtigt at involvere alle relevante forvaltninger. Det er op til den enkelte kommune at placere ansvaret for udarbejdelsen af en indsatsplan.

3.1 Forankring af indsatsplanen

Det, der kendetegner de beredskabsmæssige overvejelser i planlægningsfasen, er, at de går på at holde samfundets vitale funktioner i gang.

Hvad forstås i dag ved "Beredskab"

Det som tidligere hed "Brandvæsen" hedder i dag "Det kommunale redningsberedskab". Der findes også "Det statslige redningsberedskab".

Nogle gange tales om "Beredskabet", som dækkende ovenstående, nogle gange også som dækkende politi og sundhedsvæsen (ambulancer), altså det man også med et populært udtryk kalder "Blå blink".

"Beredskabet" skal også findes i kommunernes andre forvaltninger, fx et beredskab for drikkevand, miljøvagten, IT,

ældrepleje osv. Alle steder hvor kommunen leverer en ydelse, som der skal gøres noget ved indenfor 1-2 dage – eller måske indenfor de nærmeste timer.

Det er derfor vigtigt at gøre sig klart, om man taler om:

- 1. Det kommunale beredskab** (svare til hele kommunen) eller
- 2. Det kommunale redningsberedskab** (svare til brandvæsenet)

Her er altså tale om overvejelser, der går på tværs af kommunen. Derfor er det nødvendigt med en tværgående kommunal ledelsesforankring. Det er også vigtigt at overveje, hvor ansvaret for udarbejdelsen af indsatsplanen placeres. Dette skal forbedre sandsynligheden for, at arbejdet prioriteres højt, og at de enkelte projektdeltagere får mulighed for at afsætte de nødvendige ressourcer til projektet.

Et naturligt afsæt for initiativet er den tværfaglige arbejdsgruppe, der udarbejder klimatilpasningsplanen. Det er også relevant at involvere redningsberedskabet, spildevandsselskabet og nabokommuner.

Endelig er det vigtigt, at ledelsen løbende inddrages i processen, f.eks. gennem deltagelse i en styregruppe. Det tværgående ledelsesmæssige engagement vil vise sig helt centralt i forbindelse med krisestyring under en eventuel hændelse. Redningsberedskabet har oftest ansvaret for at koordinere det helhedsorienterede beredskab, men ansvaret for at planer udarbejdes i de enkelte forvaltninger er de enkelte direktørers. Redningsberedskabet kan dog assistere med udarbejdelsen, hvis den enkelte direktør ønsker det.

4

Krisestyring ved oversvømmelser

Ved oversvømmelser kan kommunen komme ud for ikke at kunne opretholde den normale drift med almindelige ressourcer og rutiner. Ved en oversvømmelse sker der en række samtidige hændelser. Der er derfor behov for at have en plan for, hvordan den overordnede krisestyring og prioritering af ressourcer skal foregå. Det vil sige hvilke aktiviteter, der sæt-

tes i værk for at håndtere følgerne af en ekstraordinær hændelse, hvordan konsekvenserne af hændelsen minimeres og hvordan normaltstanden hurtigst muligt genoprettes (se figur side 5 om kommunens to opgaver).

Generelle forhold vedrørende kommunens krisestyring er beskrevet i kommunens samlede plan for be-

redskabet, som alle kommuner skal udarbejde og løbende revidere, jf. § 25 i Beredskabsloven.

Derudover kan kommunen med fordel have en specifik indsatsplan for oversvømmelser. Indsatsplanen er et supplement til den generelle beredskabsplan og skal uddybe de forhold i krisestyringen, der er specifikke for håndtering af oversvømmelser. Samspejlet mellem den generelle beredskabsplan og indsatsplanen for oversvømmelse er derfor vigtigt. Læs mere i afsnit 10 i denne pjece om indholdet af en indsatsplan for oversvømmelse.

Formålet med indsatsplanen er at skabe et praktisk redskab for ledelse og medarbejdere med en klar ansvarsfordeling og kendte og velfungerende procedurer, der kan tages i brug, når oversvømmelser skal håndteres, eller hvis der er risiko for oversvømmelse.

Figur 3

Operative planer under hændelsen

Planlægningsgrundlag før hændelsen

5

Planlægning for oversvømmelser

I dette afsnit kommer vi rundt om de overvejelser, som kommunen skal igennem i planlægningen af, hvor man skal forebygge, og hvad der er de kritiske ydelser på de forskellige sektorområder – og endelig for hvordan kommunen og de involverede parter efterfølgende kan evaluere og lære af erfaringerne efter en konkret oversvømmelse.

Efterfølgende kommer vi til anbefalingen om, hvordan selve indsatsplanen for oversvømmelser kan bygges op, og hvilke elementer der er vigtige at overveje, når planen udarbejdes.

5.1 Planlægningsgrundlag

I planlægningsfasen skal den tværfaglige gruppe, som skal lave en indsatsplan for oversvømmelse, vurdere følgende:

- Hvilke ydelser i kommunen er kritiske? Eksempelvis udbringning af mad til ældre og rent drikkevand til kommunens borgere.
- Hvilke afledte konsekvenser er relevante i kommunen? Hvor kommer oversvømmelsen fra og hvor i kommunen er risikoen størst?

- Ved en kombination af de ovenstående punkter – hvordan ser sårbarhedskortlægningen ud for kommunen?
- Hvilket serviceniveau er lagt i kommunens plan for risikobaseret dimensionering af redningsberedskabet – og har man her forholdt sig til prioriteringer i forbindelse med oversvømmelse?

Processen med at skabe dette overblik kan sammenlignes med risikokortlægningen i klimatilpasningsplanen. Hvis redningsberedskabet

har været inddraget i udarbejdelsen af klimatilpasningsplanen er meget af arbejdet måske allerede gjort. I det følgende beskrives hvilke overvejelser, der særligt knytter sig til beredskabet, og som kommunen med fordel kan forholde sig til forud for en mulig oversvømmelse. En væsentlig forskel fra klimatilpasningsplanen er, at formålet med indsatsplanen er at sikre kommunens borgere en række serviceydelser under en oversvømmelse.

Nedenunder er en skematisk oversigt over planer mv., som skal inddrages i planlægningsfasen i forbindelse med udarbejdelsen af indsatsplanen for oversvømmelse.

Arbejdet med planlægningsgrundlaget skal sikre, at organisationen får et forsvarligt vidensgrundlag som deres udgangspunkt. Når det drejer sig om oversvømmelser, vil en del af vidensgrundlaget allerede være tilvejebragt i andre planer og i forbindelse med tidligere hændelser.

I figuren gives et overblik over, hvad der er tilvejebragt i de enkelte planer, deres udbredelse, kadence og planhierarki.

Plan	Kort mv.	Planophæng og kadence
Klimatilpasningsplan	<ul style="list-style-type: none"> - Oversvømmelseskort - Værdikort - Risikokort - Prioritering af områder - Evt. prioritering af indsatser - Evt. nabokommunens risikokort. 	Klimatilpasningsplanen har ophæng i kommuneplanen. Der er ingen krav om, at klimatilpasningsplanen skal revideres.
Spildevandsplan	Serviceniveau, som udtrykker spildevandssystemets evne til at håndtere oversvømmelser ved skel. For eksempel en 10 års hændelse.	Spildevandsplanen er underordnet kommuneplanen. Den binder kommunen men ikke borgere og forsyning. Spildevandsplanen revideres, når kommunen finder behov for det. Kommunen skal sikre overensstemmelse til andre planer, herunder beredskabsplanen.
Kommunens samlede Beredskabsplan	Kommunen har en generel beredskabsplan, som dækker alle kommunens beredskabsopgaver. I planlægningsprocessen kan man finde ud af, hvordan indsatsplan for oversvømmelse skal indarbejdes i og spille sammen med kommunens generelle beredskabsplan.	Efter beredskabslovens §25 skal kommunalbestyrelsen udarbejde en samlet plan for kommunens beredskab. Planen skal vedtages af kommunalbestyrelsen i et møde. Planen skal revideres i det omfang udviklingen gør det nødvendigt, dog mindst en gang i hver valgperiode.
Beskrivelser af tidligere hændelser	Relevant materiale fra evalueringer af tidligere hændelser og øvelser.	F.eks. Nationalt Risikobillede og Redegørelse vedrørende skybruddet i Storkøbenhavn lørdag den 2. juli 2011 (se links til sidst i publikationen).
Plan for Risikobaseret Dimensionering af Redningsberedskabet	Statistiske data fra redningsberedskabets indsatser.	Her fastlægges redningsberedskabets serviceniveau, som vedtages af kommunalbestyrelsen mindst én gang i hver valgperiode.

5.2 Kortlægning af kritiske serviceydelser til borgerne

Kortlægningen af kommunens kritiske ydelser adskiller sig fra værdikortlægningen i klimatilpasningsplanen. Fokus er i indsatsplanen på kommunens kritiske ydelser – og på hvad kommunen ønsker altid at kunne levere til borgerne på trods af oversvømmelser. Ofte vil kommunens kritiske ydelser være oplyst i beredskabsplanen, men det bør overvejes, om der er specielle forhold, der gør sig gældende ved en oversvømmelse.

Det kan dreje sig om alt fra at sikre madudbringning til byens ældre til at sikre el- og drikkevandsforsyningen i kommunen. Her kan også tænkes en tidsfaktor ind, altså hvad kan vi kun acceptere er ude af drift i få dage eller måske kun få timer.

Nogle problemer vil være relativt lette at identificere, mens andre kræver at tidligere erfaringer fra akutte hændelser bringes i spil. Endnu andre kræver sammenligninger med andre kommuner med lignende problemer – eller fælles problemer på tværs af kommunegrænser.

5.3 Identificering af problemer og afledte konsekvenser ved oversvømmelser

Jo bedre kommunen kan konkretisere omfanget og intensiteten af mulig oversvømmelse jo lettere er det at forberede sig på den. Her er oversvømmelseskortene i klimatilpasningsplanen et godt udgangspunkt.

I risikoområder vil det dog være relevant at komme et skridt længere ned i konkretiseringen af problemerne og de afledte konsekvenser ved oversvømmelser, og kommunen skal derfor inddrage erfaringer fra tidligere hændelser og spildevands-selskabernes konkrete viden om specifikke områder.

Beredskabet fører ofte log med operationer under større hændelser. Her kan der være information at hente.

5.4 Sårbarhedsanalyse

Sårbarhedsanalysen er en kombination af klimatilpasningsplanens oversvømmelseskort, en konkretisering af problemerne og de afledte konsekvenser ved oversvømmelser identificeret på baggrund af konkrete hændelser og erfaringer, samt en identifikation af de kritiske ydelser og funktioner, som kommunen fortsat ønsker at kunne tilbyde sine borgere under oversvømmelser.

5.5 Politisk fastlæggelse af serviceniveauet

Sårbarhedsanalysen giver et billede af, hvor udsatte de kritiske serviceydelser er, og det anbefales at lade kommunalbestyrelsen fastlægge et serviceniveau for de udsatte serviceydelser. Det skal være et serviceniveau, som vil være acceptabelt under en oversvømmelse. Her kan være noget, som allerede er fastlagt af redningsberedskabet i planen for risikobaseret dimensionering.

Kommunen har i spildevandsplanen fastlagt det kommunale serviceni-

veau i spildevandssystemet. I mange kommuner har man besluttet, at spildevandssystemet ved skel skal kunne håndtere en 10 årshændelse. Med udgangspunkt i værdikortlægningen i klimatilpasningsplanen beslutter kommunen en prioritering af deres klimatilpasningsinvesteringer.

Det kommunale redningsberedskabs opgave er i loven fastlagt til at hjælpe mennesker i overhængende fare og være dimensioneret til at håndtere hverdagskriser. Det gør det centralt at forholde sig kommunalpolitisk til, hvilken service kommunen yder borger og virksomheder. Kan landmanden forvente hjælp fra redningsberedskabet i forbindelse med strømsvigt? Og kan borgerne forvente hjælp når deres kældre oversvømmes? Dette er ikke opgaver, som redningsberedskabet jf. lovgivningen er forpligtet til at løfte, hvorfor et løft af serviceniveauet vil have en kommunaløkonomisk konsekvens. Sådanne kommunalpolitiske diskussioner er helt centrale at have haft – ikke mindst i forhold til den eksterne krisekommunikation under en oversvømmelse.

Se **figur 4** på modsatte side.

Figur 4 Alle bidrager til forebyggelse

Forebyggelse består af flere dele: For at kunne opfylde serviceniveauet i spildevandssystemet skal der mange forskellige løsninger til. Nedenstående figur illustrerer, hvor de forskellige løsninger skal findes.

6

Forebyggelse

Fra forebyggelse til beredskabet tager over

Forebyggelse er selvsagt ikke en del af indsatsplanen men en del af den planlægningsproces, der går forud for udarbejdelsen af planen. Sårbarhedsanalysen er vigtig, fordi den giver et nyt udgangspunkt for at vurdere hvilke muligheder, der er for at forebygge, og hvilke problemer og afledte konsekvenser ved oversvømmelser, der skal håndteres af beredskabet.

Nogle oversvømmelser vil kunne forebygges med spildevandstekniske løsninger, det er de løsninger, der beskrives i klimatilpasningsplanen, mens andre skal forebygges i den ansvarlige fagforvaltning. I fagforvaltningerne kunne forebyggelsestiltag bestå i at sikre kommunens daginstitutioner mod, at der trænger spildevand op gennem kloaknettet – eller at serverne i ældreplejen ikke er placeret i kælderen.

Endelig vil nogle problemer skulle forebygges af borgerne og virksomhederne selv. Kommunen har her en kommunikationsopgave over for virksomheder og borgere med at gøre dem klart, hvad de kan forvente og dermed også, hvad de ikke kan forvente i situationer med oversvømmelser. Eksempelvis kan kommunen have besluttet som en del

af deres serviceniveau for beredskabet, at landmanden selv må sørge for en nødstrømsgenerator, og at boligejeren selv skal sætte en spildevandslås i kloakken.

Formålet med at overveje forebyggelsestiltag inden kommunen laver sin indsatsplan er således at få afklaret hvem, der tager hvilke tiltag.

Når det er fastlagt, hvordan kommunen vil forebygge, og det er fastlagt hvilke services, kommunen yder sine borgere og virksomheder i forbindelse med oversvømmelser, er det klart, hvori den samlede opgave for beredskabet består. Herefter kan kommunen begynde at interessere sig for at opbygge organisationen, så den kan afhjælpe konsekvenser af oversvømmelser. Det vil vi se nærmere på i de kommende afsnit, hvor vi ser på den operationelle kapacitet, uddannelser, øvelser – og på hvordan man forbereder en god krisestyring.

7

Operativ kapacitet

Når der så på trods af forebyggende tiltag alligevel kommer en oversvømmelse, der sætter de kritiske ydelser under pres, skal den operative kapacitet være på plads. Det handler om, hvilke ressourcer kommunen kan trække på i tilfælde af en oversvømmelse.

Det anbefales i denne fase, at kommunen udarbejder lister over nøglemedarbejdere fra de forskellige sektorområder og andre kritiske ressourcer, som f.eks. eget materiel, spildevandsforsyningen, den nærmeste af Beredskabstyrelsens centre, det lokale hjemmeværnsdistrikt og eventuelt private virksomheder, som står stand by med materiel.

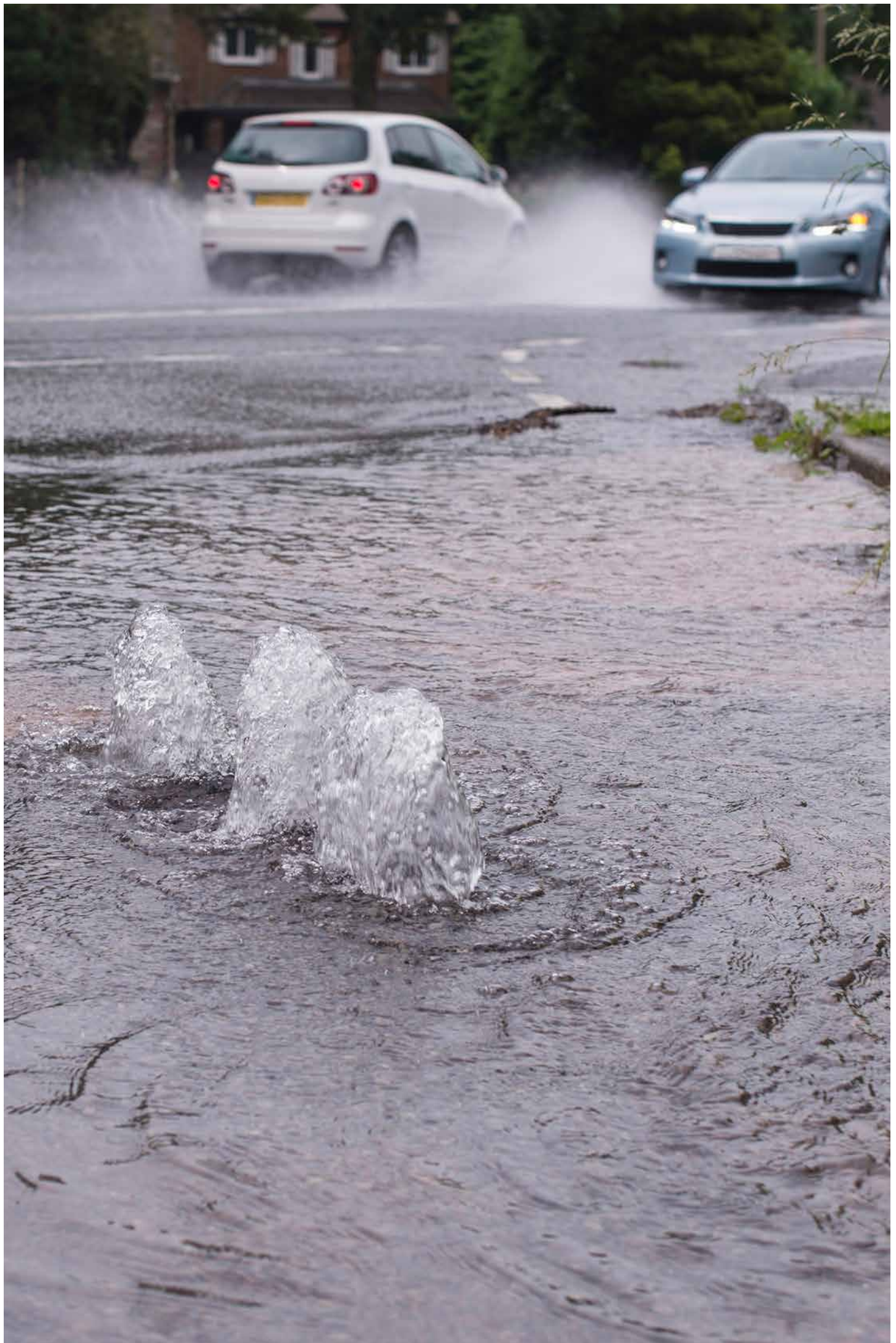
Kommunens eget beredskab er dimensioneret til at håndtere hverdagshændelser. Kommunen skal således også forholde sig til, hvor det er muligt at indhente beredskabsmæssig bistand i tilfælde af en større oversvømmelse. Netop i forbindelse med oversvømmelser er det værd at bemærke, at det ofte ikke som i andre kriser vil være muligt at låne af naboen, idet denne ofte også vil være ramt af oversvømmelse.

8

Uddannelse og øvelser

Det er vigtigt løbende at uddanne alle parter, der har en rolle i håndteringen af ekstraordinære hændelser og løbende at udføre procedureøvelser. Formålet er blandt andet at afprøve og udvikle kommunens medarbejdere fra alle kommunens forvaltninger, planer og procedurer, materiel og teknologi, samt samarbejdsrelationer.

9

Viden

Indsatsplanen skal indeholde et afsnit om, hvad praksis er for evalueringer efter større hændelser. Målet er at få erfaringerne fra indsatserne overført til både beredskabets organisering, klimatilpasningsplaner og indsatsplaner for oversvømmelse, så der løbende sker forbedringstiltag og justeringer.

For at sikre en god erfaringsopsamling er dokumentation af hændelsen helt afgørende, men man skal nøje vurdere, hvad der er vigtigt at

dokumentere – og hvad der allerede dokumenteres. Det er vigtigt at holde sig for øje, at det kommunale beredskab har en evalueringskultur, og at de er vant til at føre log og dokumentere hændelser.

Fremadrettet vil det være hensigtsmæssigt, at blive enige om en procedure for opsamling af viden. Erfaringer med konkrete oversvømmelser kan bruges fremadrettet i indsatser for forebyggelse af oversvømmelser.

For at sikre en god erfaringsopsamling fra oversvømmelser anbefales kommunerne at:

Udpege dedikerede observatører med videokamera under både krise og øvelse

Etablere en fast møderutine og løbende dialog om forbedring af kommunens evne til at håndtere ekstraordinære hændelser

At indsatsplanen for oversvømmelse gennemgås i foråret for relevante parter inden skybrudssæsonen, så alle er klar på deres ansvar. Her er det vigtigt, at sikre at planen er blevet opdateret efter nye hændelser og erfaringerne herfra

10

Indhold i en indsatsplan for oversvømmelser

Når oversvømmelsen er opstået, overdrages den tværgående ledelse og prioritering til krisestaben. De arbejder for at sikre samfundets vitale funktioner og bringe kommunen tilbage til normal tilstand. Sektoransvaret ligger fortsat hos den faglige ledelse under hændelse.

Nedenfor er der givet en anbefaling til, hvordan en indsatsplan for oversvømmelser kan bygges op og hvilke elementer, det er vigtige at overveje, når planen udarbejdes. Strukturen følger krisestyringens kerneopgaver, jf. vejledningen om helhedsorienteret beredskabsplanlægning (se henvisning på næstsidside side i publikationen).

1. Formål, opgaver og ansvar

- Formål med planen
- Generel beskrivelse af hvilke opgaver der skal håndteres ved oversvømmelser
- Ansvars- og opgavefordeling, herunder ledelse af staben under indsatsen
- Organisering af krisestaben ved oversvømmelser, dvs. hvem indgår i staben, fx fagforvaltninger, forsyningsvirksomheder m.fl.
- Planens gyldighedsområde
- Ajourføring og afprøvning af planen

2. Aktivering og drift

- Modtagelse og viderefordeling af varsler og alarmer ved oversvømmelse
- Aktiveringsniveau/beslutning om at aktivere staben
- Aktivering og/eller kontakt til andre relevante aktører, fx nabokommuner, politi, lokale beredskabsstabe, statslige vejmyndigheder, elselskaber m.fl.

3. Informationshåndtering

- Procedurer vedr. indhentning af information fra fx
- Forsyningsvirksomheder
- Fagforvaltninger og institutioner
- Medier
- Borgere
- Situationsbillede vedr. oversvømmelser
- Hvilke områder er ramt/truede (husk GIS)
- Hvilke af kommunens kritiske ydelser der er ramt/truede
- Prognoser for de næste døgn/12-24 timer – hvordan kan situationen udvikle sig
- Iværksatte tiltag for at begrænse/afhjælpe
- Overblik over disponerede og endnu ikke anvendte ressourcer

4. Koordinering af handlinger og ressourcer

- Særlige forhold vedr. bemyndigelse, fx vedrørende økonomi
- Procedurer ved behov for støtte fra fx nabokommuner og Beredskabsstyrelsen.
- Procedurer for koordinering med eksterne parter, fx nabokommuner, politi og lokale beredskabsstabe.

5. Krisekommunikation

- Råd og vejledning til borgere, institutioner og virksomheder i situationen
- Tidlig varsling borgere, institutioner og virksomheder forud for hændelsen
- Orientering om iværksatte tiltag både internt i kommunen og eksternt.
-

6. Operativ indsats

- Forberedte operative tiltag, fx planlagte tiltag i forbindelse med åbning eller lukning af sluser, udlægninger af mobile dæmninger og planlagt oversvømmelse af arealer

Inspiration til opstart af processen

Hvem skal deltage i udarbejdelsen af en indsatsplan?

Et naturligt afsæt for initiativet er den tværfaglige arbejdsgruppe, der udarbejder klimatilpasningsplanen. Andre relevante parter, som måske ikke har deltaget i arbejdet med klimatilpasningsplanen, er:

- Det kommunale redningsberedskab
- Spildevandsselskabet (evt. flere)
- Nabokommuner
- Kommunens sektorforvaltninger, herunder miljø, plan, driftsafdeling med ansvar for veje, parker m.m., ældre, børn og unge m.fl.
- Privat beredskab, f.eks. digelaug og sluselaug

Hvad skal vi tale om på første møde?

Mødet skal skabe det første overblik over, hvad der sker i dag og hvordan man kan gøre fremover. Det er vigtigt at skabe en fælles forståelse for problemstillingerne og målsætningerne og dermed skabe et fælles udgangspunkt. Ideen er at tænke flest mulige fagligheder ind i processen så tidligt som muligt. Så inddrages alle perspektiver, der er relevant at tænke ind fra starten.

Hvordan skal vi tale om det?

Det er en god ide med en fælles brainstorm med udgangspunkt i nogle af flg. elementer:

- Afgrænsning. Er der enighed om, at indsatsplanen kun handler om oversvømmelser?
- Ansvarsfordeling. Hvem gør hvad i dag i oversvømmelser? Fokus på før/ under/ efter oversvømmelser.
- Forbedringsmuligheder. Hvordan kan man fremover forbedre håndtering af oversvømmelser? Lav postere med før/ under/ efter oversvømmelser.
- Risikoidentifikation. Hvad er der af vigtige og særlige risikomomenter, der skal tages hensyn til? Tag evt. udgangspunkt i beredskabsstyrelsens ROS-model (se link under "Find mere viden").
- Kommunikation. Opsæt postere med før/under/efter. Indsæt aktører og indtegn kommunikationsflow.
- Hvem skal høres/inddrages i det videre arbejde?
- Hvad gør man andre steder?

Vær opmærksom på:

- Det er vigtigt at finde frem til robuste fornuftige løsninger, men spørgsmålet om økonomi kan være en barriere for diskussionerne undervejs. Drøftelser om hvem og hvordan tiltagene finansieres, kan med fordel behandles efter identifikation af risici og efter mulige afhjælpende tiltag er katalogiseret/kortlagt.
- Den personlige relation i samarbejdet er vigtig, og det kan derfor være værdifuldt at bruge tid på at lære hinanden at kende.
- Det er vigtigt at stille de dumme spørgsmål. Det udfordrer og giver anledning til refleksion.
- Det er vigtigt med en forståelse for hinandens arbejdsprocesser. Det, der kan synes åbenlyst, er ikke altid ligetil for alle.
- Det er vigtigt med en forventningsafstemning, så det er tydeligt, hvad de enkelte skal og kan bidrage med i processen.

11

Find mere viden

Naturstyrelsen

"Klimatilpasningsplan og klimalokalplaner"

Vejledning (2013)

[Download pdf her](#)

Kystdirektoratet

"Guidelines for klimatilpasning"

Håndbog for klimatilpasning i kystområdet (2012)

[Download pdf her](#)

Beredskabsstyrelsen

Vejledning om helhedsorienteret beredskabsplanlægning

(HOB-Vejledningen)

[Download pdf her](#)

Det nationale risikobillede

[Download pdf her](#)

Redegørelse vedrørende skybruddet i Storkøbenhavn lørdag den 2. juli 2011

[Download pdf her](#)

Har I planlagt, hvordan I vil sikre de borgernære ydelser i forbindelse med den næste oversvømmelse? En indsatsplan for oversvømmelse er et værktøj til at skabe kontrol over situationen, når oversvømmelsen rammer.

Denne publikation beskriver samspillet mellem kommunens klimatilpasningsplan og beredskabsopgaven i forbindelse med en oversvømmelse. Formålet med publikationen er at give beredskabsfolk, klima- og vandforvaltere – og andre relevante forvaltninger som fx børn, unge og ældre – et kig ind i hinandens verden og dermed gøre det tydeligere hvori opgaven består.

Pjecen er udarbejdet af KL Teknik og Miljø med økonomisk støtte Naturstyrelsen. Pjecen er blevet til i samarbejde med Gentofte, Gladsaxe, Randers og Aarhus kommuner, Beredskabsstyrelsen og Naturstyrelsen.

